

Artur Grottger *Bitwa*

Maksymilian Gierymski *Patrol powstańczy*

Organizatorzy:

Nadleśnictwo Augustów

Partnerzy:

Muzeum
Okręgowe w
Suwałkach

Augustowskie
Placówki Kultury

15 Głzycka
Brygada
Zmechanizowana
im. Zawiszy
Czarnego

Grupa
Rekonstrukcji
Historycznej
Garnizon
Suwałki

Stowarzyszenie
Miłośników Kawalerii
im. 1. Pułku Ułanów
Krechowickich w
Kobyłce

Leśne ślady na drodze do Niepodległości
1918-2018

Powstanie styczniowe

22 stycznia 1863 roku wybuchło powstanie. Trwało półtora roku z różnym nasileniem przy niebywalej ofiarności obywatelskiej. Walcząc z wielką zaciekleścią, żołnierze z różnych stanów, zmagali się z osłabieniem, głodem, chorobami, ponosili rany albo ginęli. Pierwszy, augustowski oddział, formowany od 30 stycznia na północ od Suwałk, uległ rozbiciu pod Czystą Budą już 3 lutego. Skupił go mjr Paweł Suzin. W końcu marca z Lasów Komorowskich na wezwanie naczelnika płk Aleksandra Andruszkiewicza wyruszył do Puszczy Augustowskiej z niewielkim oddziałkiem ppłk „Wawer”- Konstanty Ramotowski. Dotarł do uroczyska Kozi Rynek, które stało się centralną bazą powstania. Partia szybko pęczniała od napływu ochotników. Zanim mogła się wyszkolić, musiała podjąć starcia z Rosjanami- 19 kwietnia między Jastrzębną a Lipskiem oraz 23 kwietnia między Balinką a Czarnym Brodem. 21 maja pod Kadyszem rozbiła wroga. Siły „Wawra” powiększone jeszcze o resztkę partii po Suzinie (dowodzoną przez inż. Leopolda Liczbińskiego) po porażce pod Berżnikami 25 czerwca zwyciężyły pod Gruszkami 28 czerwca, następnie ponosząc dotkliwą klęskę na Kozim Rynku. Wraz z „Wawrem” część partyzantów augustowskich przemieściła się w Łomżyńskie. W Puszczy pozostały - konnica ppłk Wincentego Reklewskiego i wyparte zza Niemna partie litewskie. Pod koniec lata przybyli spod Łomży żołnierze „Wawra”. Otoczono ich 3 września pod Strzelcowizną (Strękowizną?), skąd wyrwało się niewielu. Dowódca z oficerami zbiegł do Prus, zaś grupa z kpt. Wiktorem Augustowskim skapitulowała pod Skieblewem 25 września 1863 roku. Ostatni z tych, którzy zaczęli pod Czystą Budą Polikarp Burgielski „Praga” został powieszony w Szczuczynie 14 maja 1864 roku.

Legenda powstania utoruje drogę do pełnej niepodległości, zdobytej w latach 1919-1920.

Marsz strzelców (Hej strzelcy, wraz)

Władysław Ludwik Anczyc

Hej strzelcy wraz, nad nami orzeł biały,
A przeciw nam śmiertelny stoi wróg.
Wnet z naszych strzelb piorunne zagrzmia strzały,
A lotem kul kieruje Zbawca Bóg.
Więc gotuj broń i kule bij głęboko,
O ojców grób bagnetem poostrz stal.
Na odgłos trąb twój sztuciec bierz na oko.
Hej bacność! Cel i w łeb lub serce pal!

Hej trąb, hej trąb! Strzelecka trąbko w dal
A kluj, a rąb! I w łeb lub serce pal!

Wzrósł liściem bór, więc górą wiara strzelcy,
Masz w ręku broń, a w piersiach święty żar,
Hej, Moskwa tu, a nuże tu wisielcy,
Od naszych kul nie schroni kniaź, ni car.
Raz przecie już zabrzmiały trąbek dźwięki,
Lśni polska broń, jak złotych kłosów fal,
Dziś spłacam łzy sióstr, matek i wdów jęki,
Hej bacność! Cel i w łeb lub serce pal!

Hej trąb, hej trąb! Strzelecka trąbko w dal
A kluj, a rąb! I w łeb lub serce pal!

Chcesz zdurzyć nas, oszukać chcesz nas czule,
Plujem ci w twarz, za morze twoich łask.
Amnestją twą owiniem nasze kule,
Odpowiedź da huk armat, kurków trzask.
Do Azji precz, potomku Dżengishana,
Tam naród twój, tam ziemia carskich gal,
Przez ciebie krwią ziemia nasza złana,
Hej bacność! Cel i w łeb lub serce pal!

Hej trąb, hej trąb! Strzelecka trąbko w dal
A kluj, a rąb! I w łeb lub serce pal!